

From 1702 to 2002. The three hundred years of Hungarian malacology

by

Jenő Pelbárt

Abstract: This paper presents an overview of the most important events and stages of the development of Hungarian malacology during the 300 years from 1702 till today.

Keywords: Mollusks, Hungarian malacology, malacologists, history.

Three hundred years is only an instant when we consider the evolutionary history of the phylum Mollusca, however in the science of malacology the history of Hungarian malacology involved it is very long time commemorating the tedious work of about twelve generations of malacologists.

Because of space limitations unfortunately we can not embrace the total spectra of Hungarian malacological research with all of its branches only some major events, theories, results can be mentioned worth remembering, thinking about and deserve to be proud of inevitably forming a part of our near and further past and future as well.

Hungarian malacology dates back to 1702. This was the time when the work of Gáspár MISKOLCI entitled “*On an outstanding wild garden*” was published mentioning some Hungarian freshwater mollusks in the chapter on fishes, complemented with some land mollusks in the chapter on insects and bugs.

In 1726 count Alajos MARSILI in the fourth volume of his book entitled “*Danubius Pannonicus-Mysicus*” presented good sketches of 5 gastropod and 1 bivalve species of the Hungarian malacofauna marking an end in the history of Hungarian malacology preceding the time of Linné.

Ignác BORN was the first professional malacologist in Hungary working in Vienna at the time at the Museum of Natural History and publishing a species list on the collections of gastropods and bivalves in 1778.

The appearance of the first scientific species list is linked to the person of Adolf LÁNG, a naturalist in Nyitra (today Nitra in Slovakia) in his Latin malacological manuscript entitled “*Index systematicus Molluscorum terrestrium et fluviatilium Pannoniae*” in 1847. This was however, published only two years later in 1849 in the book of János Hanák entitled “*The history and literature of Hungarian zoology*”. Láng utilized not a borrowed system in his work based on the classical binomial

Pelbárt Jenő

1702-2002. Háromszáz éves a magyar malakológia

Kivonat: az 1702-2002 között eltelt háromszáz év magyar malakológiai eseményeinek és eredményeinek rövid összefoglalása.

Kulcsszavak: Mollusca, magyar malakológia, malakológusok, történet.

Háromszáz év a Mollusca törzs történetében csekély, ezredmásodpercnyi idő csupán, de a malakológia és benne a magyar malakológia történetében tekintélyes intervallumnak számít, hiszen mintegy tizenkét malakológus generáció szorgalmas munkásságának tanúja.

Egy rövid cikk keretei természetesen nem alkalmasak a teljes magyar malakológiai spektrum minden ágának bemutatására, legfeljebb néhány olyan esemény illetve eredmény felvillantására, amelyekre méltán lehetünk büszkék, amelyeket olykor érdemes felidézni, amelyeken talán érdemes elgondolkozni, amelyek elválasztatlanul hozzáartoznak távoli és közeli múltunkhoz és jövőnkhez egyaránt.

A magyar malakológia gyökerei 1702-re nyúlnak vissza. Ekkor jelent meg MISKOLCI Gáspár *Egy jeles Vadkert* című munkája, amelynek halakról szóló részében hírt adott néhány magyar vízi puhatestűről, a bogarakról szóló fejezetben pedig néhány szárazföldi fajról.

1726-ban gróf MARSILI Alajos *Danubius Pannonicus-Mysicus* című művének IV. kötetében már a magyar fauna 5 csiga és 1 kagyló fajának rajzát is közölte és ezzel a magyar malakológia Linné előtti rövid szakaszához is zárult.

BORN Ignác volt az első olyan, puhatestűekkel foglalkozó szakember, aki a malakológiát hivatásának választotta. Erre akkoriban Bécsben nyílt lehetősége, ahol a bécsi Természettudományi Múzeumban helyezkedett el és 1778-ban tette közzé a kagyló- és csigagyűjtemény fajjegyzékét.

Az első magyar tudományos fajlista LÁNG Adolf nyitrai természettudós nevéhez fűződik, aki 1847-ben, az *Index systematicus Molluscorum terrestrium et fluviatilium Pannoniae* címen készítette el latin nyelvű malakológiai kéziratát. Ez azonban csak két ével később, 1849-ben Hanák János *Az állattan története és irodalma*

nomenclature and taxonomy of Linné but developed an own consciously built logical building easily understandable for the first time in the history of Hungarian malacology based on the wide-knowledge of international results of the time and utilizing the hierarchy and systematic categories of **classis-ordo-sectio-familia-genus-species**. In his "systematic list", as he called it, he presented **307 Hungarian species of 27 genera**. As his list clearly proves it he was not only a conscientious collector and excellent categorizer but also an outstanding taxonomist with sharp senses overcoming the knowledge of his time in several aspects. Unfortunately he was soon forgotten and that's why no single synthesizing work dealing with the whole of the Hungarian malacofauna was published till the dawn of the 20th century.

The science of Hungarian malacology started its upward advance from the middle of the 19th century. Partly because this was a period witnessing significant increase in the number of professional researchers and curators related to the field of malacology. Furthermore a more intensive work started on the major zoogeographical units of Hungary with the aim of carrying out extensive research and organizing the material into collections. A lot of malacologists wandered around the country publishing their more or less significant research results on the fauna and developing an extensive network of professional collaboration between the different researchers never seen before. They all paid close attention to the publications, plans of the others helping in determinations and the reviews of materials placed in the collections. Till the end of the century representatives of a number of malacology schools were about to clear the white spots on the information of the Hungarian malacofauna. Expeditions to distant places and the decades of tedious local research finally brought the results expected in the form of successively published scientific articles and larger studies on species distributions and new forms. Just to mention a couple of names along with their areas of research: Bielz, Jickeli, Kimakowicz, the Frivaldszky brothers in Transylvania, Mocsári and Kertész in Oradea and its surroundings, Kardos at Maramures, Margó in Budapest and adjacent areas, Hazay in Upper Hungary, Ullepitsch in the Tatra Mts., Cserni in Alba Iulia and surroundings, Brancsik in Trencin, Szép in Western Hungary, Traxler in Munkacevo and surroundings, Daday at Lake Balaton etc.

Two-hundred years after the very first publication in Hungarian Malacology Ernő **CSÍKI** (1875-1954) a zoologist, malacologist at the Hungarian Museum of Natural History in the December of 1902 published a bilingual (Hungarian-Latin) compilation entitled "The mollusks of the Hungarian Empire". In his work he mentioned a total of **952 elements** including the variations of the **397 species in 66 genera, 27 families** of the two classes of the Hungarian malacofauna along with their distribution areas. These numbers clearly indicate the magnitude of his work. Unfortunately he was able to publish the list of the fauna under the title of *Mollusca* only four years later in 1906 in a series entitled *Fauna Regni Hungariae*. His list of literature on the whole of the Hungarian malacofauna with 177 entries is a unique

Magyarországon című könyvében került közlésre. Láng - a linnéi binominális nevezéktan és taxonómia alapján - nem egy kölcsönvett rendszert alkotott, hanem először a magyar malakológia történetében saját, tudatosan formált, a korabeli nemzetközi eredmények ismeretében átgondolt, jól áttekinthető és logikusan felépített rendszert fogalmazott meg, amelyben a **classis-ordo-sectio-familia-genus-species** rendszertani kategóriákat és hierarchiát használta. "Rendszeres névsorában" - ahogyan ő nevezte - **27 génesz 307 magyarországi faját** közölte. Jegyzéke azt bizonyítja, hogy nemcsak szorgalmas gyűjtő, kiváló rendszerező elme, de korát sok tekintetben megelőző, éleslátású taxonómus is volt. Sajnos az utókor méltatlanul megfeledkezett róla. Talán részben ennek is köszönhető, hogy ezután a XX. század elejéig nem született átfogó jellegű, az egész magyar faunát feldolgozó munka.

A XIX. század közepétől felfelé ívelő képet mutat a magyar malakológia. Egyrészt jelentősen megnőtt a tudományában tevékenykedő, vagy ahoz valamilyen módon kapcsolódó kutatók és muzeológusok száma, másrészt beindult az ország nagyobb állatföldrajzi egységeinek a kutatása, feldolgozása és gyűjteményekbe rendezése. Sok malakológus járta ekkor az országot, kisebb-nagyobb faunisztikai eredményeiket egyre többen publikálták és kialakult a malakológusok között a szakmai együttműködésnek addig nem látott láncolata. Figyelemmel kísérték egymás cikkeit, terveit, segítették egymást a határozásoknál és a gyűjteményi anyagok feldolgozásában. A század végéig számos malakológiai műhely igyekezett a magyar fauna fehér foltjait feltárnai. A távoli tájakra szervezett gyűjtőexpedíciók és a hosszú éveken át kitartóan folytatott helyi kutatások végül meghozták a várt eredményeket és sorra jelentek meg a hazai fauna szempontjából nélkülvilágos és fontos elterjedési adatokat, új fajokat ismertető cikkek és nagyobb lélegzetű tanulmányok. Néhány név és kutatási területük a sok szerző közül kiragadva: Bielz, Jickeli, Kimakowicz, Frivaldszky-testvérek (Erdély), Mocsáry, Kertész (Nagyvárad és környéke), Kardos (Máramaros), Margó (Budapest és környéke), Hazay (Felvidék), Ullepitsch (Tátra vidék), Cserni (Gyulafehérvár és környéke), Brancsik (Trencsén), Szép (Nyugat-Magyarország), Traxler (Munkács és környéke), Daday (Balaton), és még nagyon hosszan lehetne sorolni.

Az első, 1702-es malakológiai híradástól éppen kétszáz év telt el, amikor **CSIKI** Ernő (1875-1954) a Magyar Természettudományi Múzeum zoológus-malakológusa 1902 decemberére összeállította a Magyar Birodalom molluskái-ról szóló, magyar-latin nyelvű művét. Csiki a magyar faunában élő két puhatestű osztály **27 családjának 66 géneszából 397 fajt**, a variációkkal együtt összesen **952 elemet** és ezek elterjedési adatait is feldolgozta. Ez a nagy szám jól mutatja az elvégzett munka nagyságrendjét. Faunalistája *Mollusca* címen csak négy évvel később, 1906-ban jelenhetett meg a *Fauna Regni Hungariae* sorozatban. Az egész magyar faunával kapcsolatos, 177 tételek tartalmazó irodalmi hivatkozás listája rendkívül értékes reliktiája a korabeli magyar és nemzetközi malakológiai szakirodalomnak.

300 év alatt a viharos európai történelemben

masterpiece and relic of both the Hungarian and the international malacology of his age.

The stormy periods of Hungarian history during these 300 years resulted in quite frequent changes of the borderline and as such the publications on the zoogeographic and other distributional data of the Hungarian malacofauna quickly became out of date.

In 1933 Mihály ROTARIDES (1893-1950) published his work of "*Systematic description of the Hungarian malacofauna*" in the 5th Volume of the periodic publication of the Hungarian Biological Research Center in Tihany "*Archivum Balatonicum*". He commented on his list in the introduction of this work as follows: "This list includes the species and variations of the recent and Pleistocene freshwater and land mollusks of Hungary based on data collected up till 1933". He was the first to rely on the works of his acknowledged forerunning colleague Csiki, not refusing but completing his works with new results and keeping its old values. He even mentions his foreign sources on systematics (Thielet) for the first time as well.

Hardly ten years after in 1943 one of the leading and "immortal" figures of Hungarian malacology, after whom we nominated this newsletter Lajos SOÓS (1879-1972) publishes his book entitled "*The malacofauna of the Carpathian Basin*" in the series on *Hungary's natural history*. He gives a detailed description of hundreds of species of the 112 genera (106 gastropod and 6 bivalve genera) of the 34 family of the Hungarian malacofauna including 42 new species. This work was by no means his only one lacking any forerunners, as he published several important studies from the opening of the 20th century clearly displaying his wide-scale knowledge and skills in anatomy, morphology, ethology and ecology and determining the future directions of development for the science of Hungarian malacology. Just to mention a couple of these:

- 1904 Helicidae of Hungary
- 1905 On the major principles of the origin of Mollusks
- 1915 On the malacofauna of the Great Plains
- 1935 Zoogeographical classification of Hungary

There are numerous others because Lajos Soós was a really outstanding figure of Hungarian malacology belonging to those who worked on several issues and levels. He did his best to update information on the most important basic issues, to develop a simple, easy-to-understand terminology and to adapt the latest scientific results and inventions while developing the Hungarian scientific and popular literature of malacology to a high level via frequent publications.

We must commemorate of course besides the leading figures the so called "laborers of malacology" as well during this 300 years, along with their merits. Though they did not prepare any major compilations through their tedious collecting work, indispensable distributional data, collected specimens placed to minor or major museums and publications greatly helped to move the carriage of Hungarian malacology onwards, whether they were

Magyarország határai sokszor megváltoztak és ezzel együtt a molluszka faunára vonatkozó állatföldrajzi, elterjedési és egyéb adatok is, ezért a faunalisták viszonylag hamar elavultak.

1933-ban jelent meg ROTARIDES Mihály (1893-1950) *Magyarország Mollusca faunájának rendszeres felsorolása* című munkája a Tihanyban működő Magyar Biológiai Kutatóintézet *Archivum Balatonicum* nevű periodikájának VI. kötetében. Listájáról bevezetőjében Rotarides ezt írta: *Jelen felsorolásban bennfoglaltatnak Magyarország récents és pleisztocén édesvízi és szárazföldi puhatestű fajai és azok formái az 1933-ig megjelent adatok alapján*. Ő az első malakológus, aki deklaráltan elődjének, Csikinek a munkájából indul ki (azt nem elvette, hanem értékeit megőrizve és továbbfejlesztve) és megnevezi alapvető kúlföldi rendszertani forrását (Thielet) is.

Alig tíz év múlva, 1943-ban lát napvilágot a magyar malakológia halhatatlan alakjának - és folyóiratunk címének névadójaként tiszelt - SOÓS Lajosnak (1879-1972) *A Kárpát-medence Mollusca-faunája* című könyve a *Magyarország természetrajza* sorozatban. Soós Lajos ebben a nagyszabású művében a magyar fauna 34 családjának, összesen 112 (106 csiga és 6 kagyló) génumzában sok száz faj, köztük a faunára nézve 42 új faj leírását adta. Ez persze nem volt előzmény nélküli, mert Soós Lajosnak a század elejétől fogva számos olyan fontos tanulmánya jelent meg, amelyek széleskörű anatómiai, morfológiai, etológiai és ökológiai tudását bizonyítva hosszú évtizedekre meghatározták a magyar malakológia fejlődési irányait. Csak jelzésszerűen néhány ezek közül:

- 1904. Magyarország Helicidái
- 1905. A puhatestűek származásának főbb elvei
- 1915. A Nagy-Alföld Mollusca-faunájáról
- 1935. Magyarország állatföldrajzi felosztása,

és még hosszan lehetne sorolni, mert Soós Lajos is a magyar malakológiának olyan kiemelkedő alakjai közé tartozott, akik több szinten művelték a malakológiát. Akik igyekeztek mindenkorban aktualizálni a fontos alapkérdéseket, akik törekedtek az egységes és közérthető fogalomrendszer kialakítására, a tudomány legújabb eredményeinek elsajátítására és megfelelő adaptálására, a magyar nyelvű tudományos és tudományos-ismeretterjesztő malakológiai irodalom magasszintű művelésére és állandó gyarapítására.

Természetesen a nagy alakok mellett ne feledkezzünk meg e 300 évet átvélő korszak malakológiai „napszamosainak” műlhatatlan érdemeiről sem, akik ugyan nem hoztak létre átfogó, nagy műveket, de szorgalmas és verejtékes gyűjtőmunkával, nélkülözhettetlen elterjedési adataikkal, kisebb-nagyobb cikkekkel, a különböző gyűjteményekben elhelyezett anyagaikkal minden továbbblendítették a magyar malakológia néha megtorpanó szekerét, akár recens, akár fosszilis malakológiával foglalkoztak. Ők sokan voltak, nevük felsorolása néhány hasábot megtöltené.

A II. világháború utáni első faunalista 1950-ben Soós Lajos fiának, SOÓS Árpádnak a nevéhez fűződik,

working on recent or fossil material. A lot of pages would be needed to mention all these names.

The very first fauna list published after the Second World War in 1950 is related to Árpád SOÓS, the son of Lajos Soós, who only dealt with the species of and distributions of the malacofauna within the present day borders of Hungary only.

In 1956 the Mollusk collection of the Hungarian Museum of Natural History and the whole of Hungarian malacology encountered an irrecoverable loss when as a result of heavy fire in the museum the whole material originating from different parts of the Carpathian basin, Transylvania, the Balkans, the Adriatic and exotic places was destroyed.

Developmental works for establishing a new collection started right after the fire. Through the donations of and purchases from domestic and foreign collectors and museums as well as the intensive local recollections till the closure of the 1970s, a part of the terrestrial material was recovered, however the lost marine and exotic material has never been replaced.

The First Hungarian Malacological Meeting was held in 1971 in Szeged with 7 participants and became an annual event afterwards from 1975 held in different places and with an increasing number of participants.

The first Hungarian Scientific and Popular Malacological Newsletter, the SOOSIANA started on its way in 1973. The founding editor in chief was Andor RICHNOVSZKY with the following members of the editorial board: dr. Pál AGÓCSY, dr. Károly BÁBA, dr. Gyula KOVÁCS. László PINTÉR published his critical views on the list of the Hungarian mollusks in the first volume.

The regular printing of SOOSIANA enabled and forced a lot of malacologists to publish their results giving a new impetus for revising, synthesizing research work. As a result of this a lot of family and genera names along with the available data on distributions have been revised by the end of the 1970s and numerous new intensive collecting and faunistic research programs have started.

An outcome of this work was the book of RICHNOVSZKY et PINTÉR entitled "*Identification handbook of freshwater gastropods and bivalves (Mollusca)*" published in 1979. This was followed by another publication in the same year by PINTÉR-RICHNOVSZKY-SZIGETI under the title of "*The distributions of the recent Mollusks of Hungary*" embedding the distributional data and maps of 222 Hungarian mollusk species (199 gastropods and 23 bivalves) and a systematic species list as well. The latter was revised by Pintér in 1984 in his article "*The revised catalogue of the recent mollusk species of Hungary*".

In 1980 another temporary newsletter was published the *Malacological Newsletter* increasing the number of Hungarian malacological scientific papers to two.

1983 is another important stage in the history of Hungarian malacology. The compilation under the editorial work of László MERÉNYI entitled the "*Bibliography of Pleistocene and Recent Hungarian mollusk species*" with 1216 entries of the literature dealing with both recent and fossil mollusks of Hungary

amelynek létrejöttét ismét az új határok generálták. Ebben már csak a mai Magyarország területén élő fajokat szerepeltette.

1956-ban nagy veszteség érte a Magyar Természettudományi Múzeum Mollusca gyűjteményét és vele együtt az egész magyar malakológiát, amikor a múzeumban pusztító tűzvészben a lángok martalékává vált a teljes Kárpát-medencei, erdélyi, balkáni, adriai, és az egzotikus tájakról származó, felbecsülhetetlen értékű, pótoltatlan anyag.

A pusztulás után azonnal megindult az új alapgyűjtemény felállítása. Kül- és belföldi múzeumok, magángyűjtők adományai, vásárlások, illetve a 70-es évek végéig folytatott intenzív hazai gyűjtések révén a szárazföldi anyag egy részét sikerült pótolni, de az elégett tengeri és egzotikus anyagot nem.

1971-ben került megrendezésre az első **Magyar Malakológus Találkozó** Szegeden, 7 résztvevővel, majd 1975-től évente, minden más helyszínen, egyre bővülő létszámmal.

1973-ban indult útjára az első malakológiai tárgyú, magyar tudományos és ismeretterjesztő folyóirat, a SOOSIANA. Az alapító felelős szerkesztő dr. RICHNOVSZKY Andor volt, a szerkesztő-bizottság tagjai pedig dr. AGÓCSY Pál, dr. BÁBA Károly és dr. KOVÁCS Gyula voltak. PINTÉR László az első számban tette közzé Magyarország puhatestűinek kritikai jegyzékét.

A SOOSIANA rendszeres megjelenése sok szerzőt publikálásra készítetted. Ismét új lendületet vettek a malakológia szinte valamennyi részterületén a kutató-feltáró, revideáló-tisztázó-összegző munkák. Ennek lett a közvetlen eredménye a 70-es évek végén sok család és génesz revíziója, a felhalmozódott elterjedési adatok pontossítása és további intenzív gyűjtése valamint számos, fontos faunistikai kutatási program elindítása.

1979-ben szintén ennek eredményeként jelent meg a RICHNOVSZKY-PINTÉR szerzőpáros Vízicsigák és kagylók (Mollusca) kishatározója, majd még ugyanebben az évben a PINTÉR-RICHNOVSZKY-S. SZIGETHY által jegyzett *A magyarországi recens puhatestűek elterjedése* című kiadvány is. Ebben 222 magyar puhatestű faj (199 csiga- és 23 kagylófaj) fontosabb elterjedési adatai és térképei valamint rendszertani sorrendbe állított faunalista is található. Ez utóbbit Pintér L. 1984-ben vizsgálta felül a *Magyarország recens puhatestűinek revideált katalógusa* címet viselő cikkében.

1980-ban kettőre bővült a magyar malakológiai szaklapok száma a *Malakológiai Tájékoztató* című időszakos kiadvány megjelenésével.

1983 ismét fontos állomás a magyar malakológia történetében. Ekkor adták ki dr. MERÉNYI László szerkesztésében a *Magyarországi pleisztocén és recens malakológiai bibliográfia* című összeállítást, amelyben 1216 téTELben szerepelnek - a magyar és külföldi malakológiai irodalomban 1980-ig - a magyar, recens és fosszilis Mollusca faunával kapcsolatban publikált ismeretterjesztő és tudományos cikkek, különféle kiadványok, valamint szakkönyvek. Ebben az évben tartotta Budapesten az UM (Unitas Malacologica) VIII.

and published in domestic and foreign papers, books, publications etc. up to 1980. In the same year the **VIII World Congress of Malacology of UM** (Unitas Malacologica) was held in Budapest with numerous professional visitors from all over the world.

Meanwhile a lot of research projects were going on all around the country dealing with for example the examination of mollusk collections in the Hungarian museums (VARGA), the malacofaunas of the national parks (that of the Bakony Mts. by KROLOPP, 1982; that of the Bükk National Park by BÁBA-DOMOKOS-SZABÓ 1993) and various research related to mollusks of the Quaternary (KROLOPP-SÜMEGI-FÜKÖH).

The year of 1993 witnessed the death of Andor Richnovszky and the first malacological newsletter, the SOOSIANA as well for a couple of years. This interregnum lasted for 6 years when both financial and personal problems prevented the publication of the newsletter. However from the year of 2000 under the supervision of Pál SÜMEGI PhD as editor in chief the newsletter was reprinted in a totally new format, annually published as a bilingual (Hungarian-English) publication and cited by the Zoological Record.

According to our outstanding poet, linguist, and language reformer Ferenc Kazinczy "A nation is alive in its mother-tongue only". His words in this world experiencing total globalization are still important and increasingly valid for all the branches of Hungarian science including malacology as well.

That's why **every single article** in this newsletter is published **bilingually**. As long as the Hungarian literature, terminology and species names remain the science of Hungarian malacology will survive. The loss of its identity is hopefully not a real threat to come true. Unfortunately at the turn of the 21st century partly as a result of knowledge of foreign languages, the faster and more spectacular advance possibilities on the career ladder and new strategies at the institutes of higher education a lot of young scientists are forced to publish their results merely in a foreign language in foreign scientific papers, which is a great loss to the literature of malacology written in Hungarian. On the other hand it is highly advantageous though that as a result of the previous factors more and more young scientists are able to get to foreign meetings and conventions to develop future collaborations with foreign experts, international relations, gain new experiences and build professional friendships.

In 1918 the famous American malacologists Paul Hesse named one of the Helicid genera **SOOSIA**. Right now at the beginning of the 21st century a new genus of the CLECOM is **KOVACSLA**.

The number of new species and subspecies described from the Hungarian malacofauna is presently 10. These are the following in chronological order: *Bielzia coerulans* M. Bielz, 1851, *Vestia gulo* E. A. Bielz, 1859, *Milax budapestensis* Hazay 1881; *Orcula jetschini* M. Kimakowicz, 1883; *Alopia livida bipalatalis* M. Kimakowicz 1883; *Perforatella dibothryon* M. Kimakowicz 1884; *Alopia straminicollis monacha* M. Kimakowicz 1894; *Paladilhia hungaria* L. Soós, 1927; *Paladilhia oshanovae* L. Pintér, 1968 és a *Kovacsia* (*Hygromia kovaci*) Varga & Pintér, 1972 zárja a sort.

Nemzetközi Malakológiai Kongresszusát, amelyre a világ minden tájáról érkeztek szakemberek.

Közben számos kutatási program folyt szerte az országban, például a magyar múzeumok Mollusca gyűjteményeinek feldolgozása (VARGA), a nemzeti parkok Mollusca faunájának kutatása (a Bakony Mollusca faunája: KROLOPP, 1982; Bükk Nemzeti Park puhatestű faunája: BÁBA-DOMOKOS-SZABÓ, 1993), quartermalakológiai kutatások (KROLOPP-SÜMEGI-FÜKÖH).

1993-ban meghalt Richnovszky Andor és vele együtt néhány évre a SOOSIANA is. Hat éven át anyagi és személyi okok gátolták a megjelenést, de 2000-től megújult formában, Dr. SÜMEGI Pál főszerkesztő irányításával, kétnyelvű (magyar-angol) - a Zoological Record által is jegyzett és citált - folyóiratként, újra évente megjelenik.

Nyelvében él a nemzet - mondta nagy költőnk, Kazinczy Ferenc a nyelvújítás idején. Szavai ma, totálisan globalizálódó világunkban új hangsúlyt kapnak, és fokozottan érvényesek minden magyar tudományágra, így a malakológiára is. Éppen ezért a Soosianaban minden cikk két nyelven jelenik meg. Mindaddig, amíg lesz magyar nyelvű irodalma, magyar szakkifejezései, magyar állatnevei, addig létezni fog a magyar malakológia is. Identitásának elvesztése remélhetőleg nem valós veszély. Sajnos a XXI. század elején a fiatal malakológusok egy részét - részben az oktatási intézmények, részben az idegennyelvű, gyorsabb és látványosabb karrierépítési lehetőség - cikkeik és tanulmányaik külföldön, kizárolag idegennyelven történő megjelentetése felé sodorja, ami a magyar nyelvű malakológiai irodalom nagy vesztesége. Örvendetes tény viszont, hogy - ami nem adatott meg igazán a megelőző generációk számára - egyre több tehetséges fiatal jut el külföldi találkozókra és kongresszusokra, ahol jó nemzetközi kapcsolatokat alakíthatnak ki, megfelelő tapasztalatokra és szakmai barátságokra tehetnek szert.

1918-ban a híres, amerikai malakológus, Paul Hesse a Helicidák egyik génuszát **SOOSIA** névre keresztelte. Most, a XXI. század elején a CLECOM egyik új génusz neve a **KOVACSLA**.

Magyar szerzők által leírt faj, illetve alfaj a magyar faunában jelenleg tíz él. Kronológiai sorrendben a *Bielzia coerulans* M. Bielz, 1851 nyitja a sort, majd ezt követi a *Vestia gulo* E. A. Bielz, 1859; a *Milax budapestensis* Hazay, 1881; az *Orcula jetschini* M. Kimakowicz, 1883; az *Alopia livida bipalatalis* M. Kimakowicz, 1883; a *Perforatella dibothryon* M. Kimakowicz, 1884; az *Alopia straminicollis monacha* M. Kimakowicz, 1894; a *Paladilhia hungaria* L. Soós, 1927; a *Paladilhia oshanovae* L. Pintér, 1968 és a *Kovacsia* (*Hygromia kovaci*) Varga & Pintér, 1972 zárja a sort.

300 évvel ezelőtt egy keskeny kis érként indulta a magyar malakológia, amely összefolyó bűvöpatakóból, kitartó kutatómunkával három évszázad alatt tekintélyes folyóvá szélesedett. Sok kisebb-nagyobb malakológiai résztudomány-terület műhelyének ezernyi eredménye táplálja ma ezt a folyót, amely itt a Kárpát-medence közepén figyelemremélő, értékes múlttal és talán még érdekesebb jövővel van megáldva...

Paladilhia oshanovae L. Pintér, 1968; *Kovacsia* (*Hygromia*) *kovacsi* Varga&Pintér, 1972.

Three hundred years ago the science of Hungarian malacology started as a thin brook developing into a major stream as a result of inflow of small tributaries, conscientious hard work. A lot of major and minor workshops related to all branches of malacological research continue to feed the stream, bearing a significant and outstanding past here in the heart of the Carpathian basin and hopefully blessed with a lively interesting future...

Literature/Irodalom

- Merényi, L. dr. (1983):** Magyarországi pleisztocén és recens malakológiai bibliográfia. - Budapest, 1-116.
- Pelbárt, J. (2000):** A magyar Mollusca fauna tudományos névszótára. - Grafon Kiadó, Nagykovácsi, 216 oldal.
- Pelbárt, J. (2002):** A magyar Mollusca fauna rendszertani összefüggései. - Grafon Kiadó, Nagykovácsi, 350 oldal.
- Pelbárt, J. (2002):** A magyar Mollusca fauna leíró szerzői. - kézirat, 270 oldal
- Soosiana (1973-2001), magyar malakológiai folyóirat, I-29.**

Jenő PELBÁRT
Hungarian Shell Museum
2094 Nagykovácsi,
Semmelweis u. 10.
Hungary

PELBÁRT Jenő
Magyar Tengeri Gyűjtemény
2094 Nagykovácsi,
Semmelweis u. 10.

E-mail: pelbartj@axelero.hu